

Федір Науменко справедливо зауважив, що для буковинського просвітителя слово було тією зброєю, через яку він звертався до свого народу, показував його пережиття і долю [2, арк. 1].

Загалом, науковий інтерес Ф. Науменка до життя та діяльності Ю. Федьковича слід розцінювати як цінний внесок у дослідження цієї непересічної персоналії.

Список використаних джерел:

1. Львівська національна наукова бібліотека ім. В. Стефаника НАН України, відділ рукописів, ф. 148 (Науменко), спр. 36. Федір Науменко. Студії з питань історії української педагогіки, 447 арк.

2. Львівська національна наукова бібліотека ім. В. Стефаника НАН України, відділ рукописів, ф. 148 (Науменко), спр. 205. Науменко Ф. І. «Талановитий український письменник і прогресивний педагог (до 125-річчя з дня народження)» – стаття про творчий шлях Ю. Федьковича ; дод. копії архівних документів (звітів інспекції шкіл м. Чернівців) за 1869–1872 рр., 30 арк.

3. Львівська національна наукова бібліотека ім. В. Стефаника НАН України, відділ рукописів, ф. 148 (Науменко), спр. 206. Науменко Ф. І., Лаврів В. «Буквар Юрія Федьковича», 12 арк.

4. Львівська національна наукова бібліотека ім. В. Стефаника НАН України, відділ рукописів, ф. 148 (Науменко), спр. 247. Науменко Ф. І. Про газету «Буковина» – виписки, нотатки, 4 арк.

5. Львівська національна наукова бібліотека ім. В. Стефаника НАН України, відділ рукописів, ф. 148 (Науменко), спр. 248. Науменко Ф. І. Про асиміляційну політику щодо українців у Буковині за часів Австрії у шкільництві і протистояння їй. Нотатки до розвідки, 16.

6. Львівська національна наукова бібліотека ім. В. Стефаника НАН України, відділ рукописів, ф. 148 (Науменко), спр. 249, Науменко Ф. І. Витяги з різних джерел, що стосуються українців на Буковині, 10.

7. Львівська національна наукова бібліотека ім. В. Стефаника НАН України, відділ рукописів, ф. 148 (Науменко), спр. 254. Науменко Ф. І. Топонімічні нотатки і виписки. Зокрема про назву «Буковина», «Дунай», 19 арк.

Карпова Л.Г.

*кандидат педагогічних наук, доцент, директор,
Департамент науки і освіти
Харківської обласної державної адміністрації*

ДОСЛІДЖЕННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧА ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ДЛЯ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ

Аналіз науково-педагогічної літератури дає підстави стверджувати, що активні дослідження компетентностей в освіті були запроваджені на початку ХХІ століття в контексті компетентнісного підходу. Він став предметом вивчення наступних науковців з педагогіки: Н. Бібік, О. Бондаренко, І. Веретенко, М. Докторович, М. Дрожжина, І. Зверєва, Н. Кабусь, Н. Копняк,

О. Локшина, В. Нечипоренко, О. Овчарук, Н. Олійник, О. Пометун, Л. Титаренко, О. Савченко, І. Ящун та ін.

Згідно Закону України «Про освіту» від 2017 року компетентність визначається як динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність.

Думки вчених із цього питання розходяться. Так, О. Пометун відзначає, що у педагогічній науці термін «компетентність» розуміється як «...спроможність особистості сприймати індивідуальні потреби та відповідати на них, кваліфіковано будувати діяльність у будь-якому напрямі, виконувати певні завдання або роботу» [5, с. 16]. Компетентність як «...інтегровану особистісну характеристику, що об'єднує знання, уміння, навички, цінності, досвід людини, готовність і здатність реалізувати коло повноважень, що визначають її відповідальність у виконанні певних завдань» розглядає науковець Ж. Петрочко [4, с. 54].

Отже, поняття «компетентність» ширше за поняття знання, уміння, навички, оскільки стосується спрямованості особистості (мотивації, ціннісних орієнтацій), її здатності долати стереотипи, прогнозувати проблеми, виявляти передбачливість, гнучкість мислення, самостійність, цілеспрямованість тощо [3].

Українські науковці О. Овчарук, О. Пометун серед розмаїття компетентностей виокремили ключові компетентності здобувачів загальної середньої освіти, які є особистісною та соціальною цінністю кожного здобувача освіти: навчальну, соціальну, здоров'язбережувальну (валеологічну), громадянську, з інформаційних та комунікаційних технологій, загальнокультурну [2]. Набуття дітьми цих ключових компетентностей дає високу результативність в інтелектуальній, соціальній, комунікативній, інформаційній, культурній, виробничій, економічній та інших сферах життєдіяльності.

Вищезазначені ключові компетентності, на наше переконання, найкращим чином формуються у здобувача загальної середньої освіти в умовах навчального закладу для обдарованих дітей. Цю тезу підтверджує педагогічний експеримент, проведене нами у Комунальному закладі «Обласна спеціалізована школа-інтернат II–III ступенів «Обдарованість» Харківської обласної ради», яке дає нам підстави стверджувати, що обдаровані діти постійно прагнуть до нових знань, до найкращої реалізації себе, до успіху у житті. Досягти позитивних результатів вдалось через створення тут такого освітньо-розвивального середовища, яке задовольнило запити обдарованих дітей у самореалізації та сприяло формуванню ключових компетентностей. Так, наприклад, інформаційна компетентність обдарованої дитини у цьому середовищі формувалась не тільки через уміння отримувати інформацію з різних джерел для набуття академічних знань, а й через набуття здобувачами загальної середньої освіти емоційного (ідентифікація емоцій, розуміння їх, знання з можливості керування ними) та соціального інтелекту (визначення

своїї позиції відносно соціальної дійсності, свого місця в структурі соціальних відносин, здатність правильно розуміти свою поведінку і поведінку інших людей у соціальному середовищі, враховуючи реальні та потенційні соціальні ролі особистості у кожній зі сфер суспільного життя) [1].

З іншого боку, високий рівень емоційного та соціального інтелекту став передумовою формування комунікативної компетентності, яка дозволяє здобувачу загальної середньої освіти встановлювати та підтримувати необхідні зв'язки з оточенням, демонструвати свої сильні позитивні якості, легко контактувати, конструктивно взаємодіяти, активно слухати та ефективно спілкуватися. Тобто, на цьому прикладі ми показали, що ключові компетентності взаємопов'язані між собою і жодна з них не може бути виключена з процесу їх формування.

Під час формування інформаційної та комунікативної компетентностей в освітньому розвивальному середовищі у навчальному закладі для обдарованих дітей ми використовували різноманітні форми та методи роботи: дискусія, диспут, дебати, мозковий штурм, робота в групах із розв'язання практичних завдань, імітаційна та ділова гра тощо. Опанування зазначених форм та методів, інтенсивне включення здобувачів у діяльність, самоаналіз та самооцінка виконаних завдань сприяли підвищенню рівня їхньої інформаційної та комунікативної компетентностей.

Як показали результати дослідницької роботи, сформованість ключових компетентностей в освітньо-розвивальному середовищі у досліджуваному навчальному закладі сукупно дозволяє забезпечити їхню успішну самореалізацію в усіх сферах життєдіяльності.

Список використаних джерел:

1. Веретенко І. М. Формування компетентностей здобувачів загальної середньої освіти (соціально-педагогічний аспект) // Молодий вчений : наук. журн. (педагогічні науки) – № 7 (59) липень, 2018 р – Херсон: Виданичий дім «Гельветика». – С. 411–414.
2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: бібліотека з освітньої політики / за заг. ред. О. В. Овчарук. – К. : «К. І. С.», 2004. – 112 с.
3. Копняк Н. Б. Методика оцінювання результатів навчання інформатики учнів старшої школи: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 «Теорія та методика навчання (інформатика)». К., 2008. – 22 с.
4. Петрочко Ж. В. Дитина у складних життєвих обставинах: соціально- педагогічне забезпечення прав: монографія. – Рівне: Видавець О. Зень, 2010. – 368 с.
5. Пометун О. І. Теорія і практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн // Компетентнісний підхід у сучасній освіті : світовий досвід та українські перспективи: (Бібліотека з освітньої політики) / Н. М. Бібік, Л. С. Ващенко, О. І. Локшина [та ін.]. – К.: К. І. С., 2004. – С. 16–25.